

Nr 300.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inköp för postverkets räkning av fastigheten nr 4 i kvarteret Laxen å Södermalm i Stockholm; given Stockholms slott den 19 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen *dels* medgiva, att för postverkets räkning må inköpas fastigheten nr 4 i kvarteret Laxen å Södermalm i Stockholm för en köpeskilling av högst 350,000 kronor;

dels för ändamålet för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor, att utgå av lånemedel;

dels ock, vid bifall härtill, besluta, att de i förslaget till 1921 års stat bland inkomsterna under rubrik »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel skola höjas med 350,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

C. E. Svensson.

Nr 300.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
 Statsråden UNDÉN,
 THORSSON,
 OLSSON,
 SANDLER,
 NOTHIN,
 NILSSON,
 ERIKSSON,
 SVENSSON,
 HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Svensson anförde:

I skrivelse den 2 mars 1920 har generalpoststyrelsen gjort framställning om förvärfvande för postverkets räkning av fastighet å Södermalm i Stockholm.

Till stöd härför anför generalpoststyrelsen följande:

»Sedan flera år tillbaka har behovet av större och ändamålsenligare lokaler för postkontoret Stockholm 4, huvudpostkontoret å Södermalm, gjort sig starkt kännbart. Generalpoststyrelsen har också i sina skrivelser den 25 oktober 1918 och 15 oktober 1919 med förslag till utgifter för kapitalökning beträffande postverket framhållit sagda behov.

I sin förstnämnda skrivelse anförde generalpoststyrelsen beträffande postkontorets Stockholm 4 lokalfråga, att densamma icke torde kunna tillfredsställande lösas på annat sätt än genom uppförande av en särskild posthusbyggnad; och förklarade generalpoststyrelsen sig hysa förhoppning att kunna i statförslaget för år 1921 framlägga förslag i sådant hänseende. Då emellertid generalpoststyrelsen under år 1919 genom att förhyra en mitt

Framställning
 av generalpost-
 styrelsen om
 inköp för post-
 verkets räkning
 av fastighet å
 Södermalm i
 Stockholm.

emot postkontoret belägen lokal för in- och utlämning av paket lyckats avhjälpa det mest trängande lokalbehovet, fann generalpoststyrelsen sig då icke böra framlägga förslag till uppförande eller inköp av posthus å Södermalm. Visserligen har postverket sedermera för vinnande av den oundgängligen nödvändiga utrymmesökningen inom den nuvarande postkontorslokalen i fastigheten nr 40 vid Högbergsgatan överenskommit med ägaren av fastigheten om företagande av en utvidgning utav lokalen genom överbyggnad av gården. Men härigenom har postkontorets lokalbehov dock icke säkerställts annat än för den närmaste framtiden. För den sålunda utökade huvudlokalen, vilken förhyrts till och med den 30 september 1925, skall postverket erlægga en årshyra av 17,000 kronor. Oaktat den vidtagna utvidgningen är det fortfarande nödvändigt att bibehålla ovannämnda särskilda lokal för in- och utlämning av paket. Hyran för sistnämnda lokal utgår med 1,800 kronor för år. Behovet av större och ändamålsenligare lokaler för postkontoret Stockholm 4 kvarstår således allt fortfarande.

Poströrelsens utveckling under 10-årsperioden 1908—1918 framgår av efterföljande tabell.

	År 1908	År 1918	Ökning	
			absolut	relativ %
Uppbörd	146,346 kr.	298,853 kr.	152,507 kr.	104,2
Inlämnade försändelser, alla slag	916,906 st.	2,816,202 st.	1,899,296 st.	207,1
Assurerade försändelser	2,580 »	8,952 »	6,372 »	247
Dessas sammanlagda belopp ...	1,592,744 kr.	5,646,576 kr.	4,053,832 kr.	254,5
Oassurerade paket	29,684 st.	66,440 st.	36,756 st.	123,8
Postanvisningar	36,314 »	78,462 »	42,148 »	116,1
Dessas sammanlagda belopp ...	1,419,260 kr.	4,543,968 kr.	3,124,708 kr.	220,2

Vid postkontoret är anställd ordinarie personal till ett antal av innemot 100 personer.

Redan för flera år sedan inledde generalpoststyrelsen underhandlingar om tomtförvärf eller inköp av fastighet för ett posthus å Södermalm, men utan resultat. Då denna stadsdel på grund av sitt läge bildar ett från den övriga staden helt avskilt område, är nödvändigt, att det postkontor, som är huvudpostkontor för stadsdelen och från vilket brevbäringen inom densamma verkställs, har ett centralt läge. De hittills till inköp utbudna fastigheterna hava antingen varit belägna på alltför långt avstånd från stadsdelens centrum eller ock salubjudits till för höga pris.

Efter fortsatta underhandlingar har det numera lyckats generalpoststyrelsen erhålla anbud å inköp för skäligt pris av en lämpligt belägen fastighet. Denna, som äges av aktiebolaget Förenade Svenska Tobaksfabrikerna, är belägen i kvarteret Laxen i hörnet av S:t Pauls- och Ragvaldsgatorna med adressnummer 13 vid S:t Paulsgatan och 14 vid Ragvaldsgatan samt har en areal av 1,261 kvadratmeter. För fastigheten begäres en köpeskilling av 350,000 kronor, motsvarande omkring 277 kronor 56 öre per kvadratmeter. Dess nuvarande taxeringsvärde är 321,000 kronor. Å fastigheten finnes dels ett delvis i tre

våningar uppfört stenhus, sträckande sig utefter tomtens hela längd åt S:t Pauls- och Ragvaldsgatorna, dels en å gården belägen verkstadsbyggning av sten i två våningar, dels ock vissa mindre byggnader. Byggnadernas utseende och beskaffenhet framgå närmare av utav arkitekten V. Bodin på uppdrag av generalpoststyrelsen uppgjorda ritningar och besiktningensutlåtande. Nuvarande hyresavkastningen uppgår till 19,600 kronor per år.

Då det nu erbjuder sig ett enastående tillfälle att för ett moderat pris säkerställa lösningen av förevarande posthusfråga, vilken lösning under alla förhållanden icke kan uppskjutas någon avsevärd tid framåt, har generalpoststyrelsen ansett sig böra vidtaga åtgärder för ifrågasatt fastighets förvärvande för postverkets räkning. Även ur en annan synpunkt skulle ett inköp av ifrågasatt fastighet vara synnerligen önskvärt. Såsom generalpoststyrelsen i underdånig skrivelse den 26 augusti 1919 i fråga om överlåtelse till postverket av viss del av kronolägenheten Stallmästargården framhållit, påfordras ökade utrymmen för postverkets verkstadsdrift och tryckerirörelse. De utrymmen, som för närvarande stå till förfogande inom centralposthuset för ifrågasatt ändamål, äro redan nu otillräckliga och lämna icke möjlighet för driftens utvidgning. Ej heller kan ökat utrymme erhållas genom att på annat sätt disponera de tillgängliga lokalerna.

Postverkets snickeriverkstad, som för närvarande sysselsätter 13 arbetare och vars drift lämnat ett för verket synnerligen gynnsamt resultat, är nu inrymd i den del av centralposthusets bottenvåning, som är avsedd att anordnas till expeditionslokaler för postkontorets Stockholm 1 räkning i samband med de förestående omändringsarbetena inom centralposthuset, till vilka Eders Kungl. Maj:t och riksdagen beviljat anslag. Ny lokal måste därför beredas åt snickeriverkstaden; och har det vid gjorda försök visat sig omöjligt att anskaffa annan lämplig lokal. Då inom den till inköp nu ifrågasatta fastigheten finnes en särskild verkstadsbyggnad, vilken för en lång tid framåt kunde lämna fullt tillfredsställande utrymmen för snickeriverkstaden, skulle, därest köpet bleve verklighet, denna lokalfråga på ett lämpligt sätt lösas.

Därest det planerade köpet komme till stånd, vore avsett att i huvudbyggnadens bottenvåning anordna lokaler för postkontoret, varigenom detta skulle bli tillgodosett för en avsevärd framtid. Ett ej ringa antal lägenheter, som icke erfordras för postverkets behov, kan tills vidare uthyras».

Byggnadsstyrelsen, som efter anmodan av generalpoststyrelsen yttrat sig i ärendet, har därvid anfört följande:

»I skrivelse den 2 mars 1920 har Ni anhållit om kungl. byggnadsstyrelsens yttrande över ifrågasatt inköp för postverkets räkning av fastigheten nr 4 kvarteret Laxen med adressnummer 13 vid S:t Paulsgatan här i staden.

Med anledning härav har byggnadsstyrelsen dels låtit besiktiga fastigheten ifråga, dels, enligt Eder anvisning, genom arkitekten V. Bodin erhållit upplysning om de ändringsarbeten inom egendomen, som skulle bli erforderliga för inrymmande i densamma av ett postkontor ävensom de härför beräknade kostnaderna m. m.

Genom besiktningen har uttrönts, att byggnadernas stommar äro goda och att de stå på god grund, men att deras underhållande försumrats.

Enligt av arkitekten Bodin företedda ritningar, alternativ 1 och alternativ 2, har Ni ifrågasatt två olika sätt för fastighetens eventuella iordningställande för postverkets räkning.

Alternativ 1 avser att, i avvaktan på en framtida fullständigare omändring av gatuhusen, för närvarande inskränka sig till att endast inreda den del av bottenvåningen, som vetter mot S:t Paulsgatan för postverkets räkning, under det att byggnaderna i övrigt skulle

förbli oförändrade. De i detta fall behövlige inredningsarbetena äro beräknade att kunna utföras för en summa av 20,000 kronor. Fastigheten skulle alltså enligt detta alternativ kosta statsverket 370,000 kronor, motsvarande en hyresinkomst av 25,900 kronor, beräknad efter 7 % av kapitalet. Hyrorna uppgå för närvarande till sammanlagt 20,000 kronor, varav 5,500 kronor utgå för den del av bottenvåningen, som enligt detta alternativ skulle upptagas av postverket, och skulle alltså av lokalerna i övrigt vara att påräkna en hyra av minst 14,500 kronor. För den egna lokalen skulle postverket alltså kunna anses få betala en hyra av 11,400 kronor, motsvarande omkring 45,50 kronor per kvadratmeter nyttigt golvyta. För de lokaler vid Högbergsgatan, som postverket för närvarande hyr, skall efter nu pågående utvidgning betalas en sammanlagd årshyra av 18,800 kronor, motsvarande omkring 47 kronor per kvadratmeter nyttigt golvyta.

Alternativ 2 innebär mera genomgripande ändrings- och reparationsarbeten, omfattande bland annat, förflyttning av inkörspport och uppgång till övre våningarna samt anläggning av centralvärmeledning för bottenvåningen, och beräknas dessa anordningar kunna utföras för 185,000 kronor. Enligt detta alternativ skulle hela bottenvåningen, med undantag av en butikslägenhet i sydligaste delen av flygeln utefter Ragvaldsgatan, iordningställas till postkontor och de övre våningarna till bostäder. Gårdsbyggnaderna skulle bibehållas såsom verkstäder, eventuellt för postverkets eget behov. Under förutsättning att gårdsbyggnaderna fortfarande skulle komma att uthyras, torde man kunna beräkna att efter ombyggnaden, enligt alternativ 2, erhålla i hyra för de lokaler, som icke användas av postverket, omkring 17,000 kronor. En avkastning av 7 % å det på fastigheten eventuellt nedlagda kapitalet 350,000 kronor + 185,000 kronor = 535,000 kronor skulle uppgå till 37,450 kronor. Hyran för postverkets egna lokaler i fastigheten skulle alltså i detta fall uppgå till 20,450 kronor, motsvarande 58 kronor per kvadratmeter nyttigt golvyta.

I betraktande av att den ifrågakommande fastigheten har ett för Södermalm centralt och för postverket gott läge, att i densamma utan allt för vidlyftiga och kostsamma ombyggnadsarbeten kunna åstadkommas lämpliga och bekväma lokaler för ett centralpostkontor på Södermalm, att tomten, som ingalunda är fullt utbyggd, erbjuder goda möjligheter för tillfredsställande av framtida utvidgningsbehov, att byggnadsgrunden är god, att de befintliga byggnadernas stommar äro i gott skick samt att köpeskillingen kan anses skäligen och väl motsvara de fördelar statsverket kan draga av att äga fastigheten, anser sig byggnadsstyrelsen för sin del böra tillstyrka inköp för statsverkets räkning av fastigheten ifråga för en summa av 350,000 kronor.»

Under återropande av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att för postverkets räkning må inköpas fastigheten nr 4 i kvarteret Laxen å Södermalm i Stockholm, ävensom att för år 1921 anvisa det härför erforderliga beloppet, 350,000 kronor.

Såsom av den förebragta utredningen framgår, har behovet av större och ändamålsenligare lokaler för postkontoret Stockholm 4 sedan flera år tillbaka gjort sig gällande. Generalpoststyrelsen har också vid avgivandet av sina förslag till utgifter för kapitalökning för åren 1920 och 1921 framhållit ifrågakommande behov. Jag delar den av generalpoststyrelsen uttalade upp-

Departements-
chefen.

fattning, att sagda lokalfråga icke torde kunna lösas på annat sätt än genom uppförande av en posthusbyggnad på Södermalm. Genom förhyrande av en särskild lokal för in- och utlämning av paket samt utvidgning av nuvarande postkontorslokalen genom överbyggnad av gården till den fastighet, i vilken postkontoret är inrymt, har visserligen postkontorets Stockholm 4 mest trängande lokalbehov för den närmaste framtiden blivit något så när tillfredsställt. Men det torde vara otvivelaktigt, att man mycket snart står i den situationen, att för poströrelsens rationella bedrivande måste anskaffas nya rymligare och tidsnärmare lokaler. Jag anser det därför vara förenligt med klok förtänksamhet att nu, då tillfälle därtill erbjudits, tillförsäkra postverket egen fastighet å Södermalm.

Från postkontoret Stockholm 4 verkställs för närvarande brevbäringen inom hela Södermalm. Så torde väl även framdeles komma att ske, ty även om den planerade centraliseringen av brevbäringen inom huvudstaden kommer till stånd, synes det sannolikt, att denna stadsdel med sitt från den övriga staden avskilda läge fortfarande måste förses med en egen brevbärarecentral. Det är sålunda ett oeftergivligt villkor, att huvudpostkontoret å Södermalm får ett centralt läge. Den till inköp föreslagna fastigheten, som ligger i hörnet av S:t Pauls- och Ragvaldsgatorna, fyller alla berättigade anspråk i dylikt hänseende. Å fastigheten, vars areal är 1,261 kvadratmeter, finnas en delvis i tre våningar uppförd huvudbyggnad av sten, en verkstadsbyggnad, likaledes av sten, i två våningar samt vissa mindre uthusbyggnader. I huvudbyggnadens bottenvåning skulle postkontoret Stockholm 4, efter vad jag närmare inhämtat av generalpoststyrelsen och byggnadsstyrelsen, kunna, även enligt det av sistnämnda styrelse angivna alternativ I, dragande en ändringskostnad av allenast 20,000 kronor, få en tillfredsställande lokal för avsevärd tid framåt. Dessutom skulle postverkets snickeriverkstad, som för närvarande är inrymd i centralposthuset vid Vasagatan, men på grund av förestående omändringsarbeten inom sagda centralposthus i och för beredande av ökat utrymme för postkontorets Stockholm 1 lokaler måste utrymmas därifrån, genom det ifrågasatta köpets förverkligande få sin lokalfråga löst på ett synnerligen lämpligt sätt genom inflyttande i verkstadsbyggnaden å gården.

Den köpeskilling, som fordrats för fastigheten, 350,000 kronor, synes vara skälig.

På grund av det anförda finner jag mig sålunda böra förorda generalpoststyrelsens framställning om inköp av ifrågavarande fastighet. Jag befarar nämligen, att ett tillfälle att till så skäligt pris som det nu fordrade förvärva en för postverkets behov lika välbelägen fastighet måhända knappast torde

återkomma. Det för ändamålet erforderliga beloppet synes böra utgå av lånemedel samt anvisas såsom anslag för kapitalökning. Då enligt det med fastighetens ägare upprättade köpeavtalet köpeskillingen skall erläggas den 2 januari 1921, skulle ifrågavarande belopp anvisas å 1921 års stat. Vid bifall härtill torde de i sagda stat bland inkomsterna under rubriken »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel höjas med 350,000 kronor.

Enligt köpeavtalet skall postverket övertaga betalningsskyldigheten för tvenne hos Stockholms stads brandförsäkringskontor innestående lån i fastigheten till sammanlagt belopp av 86,538 kronor 96 öre, nämligen ett å 1,538 kronor 96 öre, som löper med 4 % årlig ränta, och ett å 85,000 kronor med 5¼ % årlig ränta. Det förra, ett premielån, gäller fastighetens brandförsäkring för all framtid. Det senare, ett vanligt in-teckningslån, förfaller till betalning den 1 oktober 1923. Efter vad jag inhämtat, kan emellertid medgivande erhållas att inbetala båda dessa lån å tidpunkt, varom kan överenskommas, och torde därför hinder icke möta att inlösa lånen redan å tillträdesdagen.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels medgiva, att för postverkets räkning må inköpas fastigheten nr 4 i kvarteret Laxen å Södermalm i Stockholm för en köpeskillning av högst 350,000 kronor;

dels för ändamålet för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor, att utgå av lånemedel;

dels ock, vid bifall härtill, besluta, att de i förslaget till 1921 års stat bland inkomsterna under rubrik »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel skola höjas med 350,000 kronor.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gunnar Corin.